

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ*

Ἡ ἡρεμία

Συχνὰ οἱ ἀδυναμίες τῶν γονέων προκαλοῦν τὶς ἀδυναμίες τοῦ παιδιοῦ. Ἔτσι τὸ παιδί ἐκ φύσεως φοβᾶται λιγώτερο ἀπ' ὅτι πιστεύομε μπροστὰ σὲ δραματικὲς κατστάσεις, ἀτυχήματα, βομβαρδισμό κλπ. Ὁ φόβος τῶν γονέων προκαλεῖ τὸν δικό του. Ἐχει λοιπὸν σημασία, ἂν ὑπάρχῃ κίνδυνος, νὰ μένουν ἡρεμοὶ οἱ γονεῖς γιὰ τὸ παιδί. Ἀκόμη κι ἂν αὐτὸ διατρέχῃ κίνδυνο, οἱ γονεῖς, διατηρώντας τὴν ψυχραιμία τους, διαφυλάττουν καὶ τὴν ψυχραιμία τοῦ παιδιοῦ.

Δὲν πρέπει νὰ εἶναι διαρκῶς ἀνήσυχοι οἱ γονεῖς, οὔτε νὰ ἐντείνουν τὴν παρακολούθησιν τοῦ παιδιοῦ. Πρέπει ν' ἀφήνουν τὸ παιδί νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοὺς κινδύνους του, ἐξασφαλίζοντάς του μόνον ἡρεμὴ ἀτμόσφαιρα, ἀπὸ τὴν ὁποία ν' ἀποκλειώνται ἀπτόμενες κινήσεις, ὑψωμένες φωνές, φιλονικίες κλπ.

Τὸ παιδί αἰσθάνεται, ἀσυνείδητα ἀκόμη καὶ ἔντονα, τοὺς θυμούς, τὰ μίση, τὶς ἀνησυχίες. Ἀποφεύγετε νὰ τὸ κοιμίζετε στὸ δωμάτιο τῶν γονέων· τὸ παιδί ἀκούει ἀκόμη καὶ κοιμισμένο. Τὶς σεξουαλικὲς σχέσεις τῶν γονέων ποὺ ἀντιλαμβάνεται κατὰ τὸν ὕπνο του, μπορεῖ νὰ τὶς αἰσθάνεται ἀσυνείδητα σὰν φιλονικία ἢ σὰν μάχη μεταξύ τῶν γονέων.

Τὸ παιδί δοκιμάζει φανταστικούς φόβους, φοβᾶται τὸ μαῦρο, φοβᾶται ἓνα ζῶο κτλ. Ἄς τὸ βοηθήσωμε ν' ἀπαλλαγῇ σι-

γὰ σιγὰ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς φόβους φέροντάς το προοδευτικὰ σ' ἐπαφή μὲ τὴν πραγματικότητα.

Προφανῶς δὲν πρέπει νὰ προσπαθοῦμε νὰ τὸ φοβίζωμε χρησιμοποιώντας τρομακτικὲς ἀπειλὲς ποὺ συνταράσσουν τὸ πνεῦμα τοῦ παιδιοῦ (κακὲς μάγισσες, μαμπούλα, κόλαση, ἀπειλὲς ἀκρωτηριάσεως, ἀσθενείας κτλ.).

Ἀποφεύγετε τὶς τρομακτικὲς ἱστορίες, τ' ἀναγνώσματα, τὰ θεάματα καὶ ἐπίσης ὅ,τι δὲν ἀνταποκρίνεται στὴν ψυχικὴ ἐξέλιξη τοῦ παιδιοῦ, ὅπως ὁ κινηματογράφος.

Οἱ γονεῖς ὀφείλουν νὰ δίνουν σὲ τιμωρίες χαρακτηριστὴ ἀντικειμενικότητος καὶ συνέσεως. Πρέπει νὰ τὶς ἐπιβάλλουν χωρὶς ὀργή ἢ ἄγχος, ἀλλὰ μὲ σταθερότητα, ὅταν ἔχουν ἀπειλήσει μ' αὐτὲς τὸ παιδί. Νὰ μὴν ὑποχωροῦν στὸ συναισθηματικὸ ἐκβιασμό τοῦ παιδιοῦ καὶ ἀκόμη λιγώτερο νὰ μὴν προστρέξουν σ' αὐτόν. Νὰ μὴν τοῦ λέγουν ὅτι εἶναι ἢ δυστυχία τῆς μητέρας του, ἢ ἀπελπισία τοῦ πατέρα, νὰ μὴ τοῦ ζητοῦν νὰ ἐνεργῇ ἐπειδὴ αὐτὸ θ' αὐξήσῃ ἢ θὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀγάπην τῶν γονέων. Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ παιδιοῦ δὲν πρέπει νὰ συνδέεται μὲ τὶς συναισθηματικὲς ἀντιδράσεις τοῦ περιβάλλοντος. Δὲν εἶναι «κακὸ» ἢ «πολὺ ἄσχημο» νὰ βρέχῃ τὸ κρεββάτι—ἀπλῶς κάνει σὰν μωρό, καὶ αὐτὸ εἶναι ἐνοχλητικὸ γιὰ τὸ παιδί καὶ γιὰ τὸ περιβάλλον. Δὲν εἶναι «ἀπελπιστικὸ», «ἐκνευριστικὸ» ἢ «ἐρεθιστικὸ» ἂν τὸ παιδί δὲν τρώγῃ τὴ σούπα του, ἀπλῶς δὲν φέρεται ἀκόμη σὰν μεγάλος ἢ δὲν πεινᾷ. Εἶναι ἀνώφελο ν' ἀπειλοῦν ἢ νὰ παρακαλοῦν, νὰ ἐκλιπαροῦν ἀκόμη μιὰ κουταλιά γιὰ τὴ μαμὰ καὶ μιὰ γιὰ τὸν Τοτό». Ὅταν θὰ

* Ἀπὸ τὸ βιβλίον *Τὸ παιδί ἀπὸ 1 ἕως 6 ἐτῶν* ποὺ κυκλοφορεῖ στὴν σειρὰ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἰνστιτούτου Ἱατρικῆς Ψυχολογίας καὶ Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς.

πεινάση, θὰ φάγη, ἀπὸ τῆ στιγμῆ πὸν τὸ νὰ φάγη ἢ νὰ μὴ φάγη θὰ παύση νὰ ἐνδιαφέρη πιά τὸ περιβάλλον.

Γιὰ τὶς ἀναγκαστικὰς ἀπουσίες τῶν γονέων λόγῳ ἀσθενείας, ταξιδίου, ἐπιστρατεύσεως κτλ. πρέπει νὰ δίδεται ἐξήγηση στὸ μικρὸ παιδί, γιὰ νὰ μετριάζονται οἱ ἀγωνίες ἢ τὸ ἀσυνείδητο αἰσθημα ἐνοχῆς πὸν μπορεῖ νὰ δοκιμάζη ἀπ' αὐτές.

Ἡ ἀνάγκη εἰλικρινείας καὶ ἐμπιστοσύνης

Εἰλικρίνεια καὶ ἐμπιστοσύνη εἶναι ἀπαραίτητα στὸ παιδί γιὰ νὰ τοῦ ἐξασφαλίσουν κλίμα βοηθητικὸ γιὰ τὴν ἐξέλιξή του.

Πρέπει νὰ τοῦ λέγουν πάντοτε τὴν ἀλήθεια, νὰ μὴν τὸ ἐξαπατοῦν. Δὲν θὰ διατηρήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνη στὸ κῦρος τῶν γονέων παρὰ ἂν εἶναι βέβαιο ὅτι δὲν τὸ ἀπατοῦν σὲ κανένα πεδίο.

Παιδί ἀπατημένο σημαίνει παιδαγωγὸς πὸν χάνει τὸ κῦρος του. Σημαίνει ἐπίσης παιδί πὸν χάνει τὴν ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό του.

Παιδί πὸν δὲν πιστεύει πλέον στοὺς γονεῖς του, εἶναι ἕνα ὀρφανὸ παιδί.

Τὸ ψεῦδος τῶν γονέων δὴγεῖ στὸ ψεῦδος τοῦ παιδιοῦ. Τὸ παιδί πὸν ψεύδεται ἀμύνεται, ζητᾷ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἑαυτό του. Πρέπει νὰ ἀναζητήσωμε τὸ γιατί καὶ νὰ τὸ καθησυχάσωμε. Νὰ προσπαθοῦμε πάντοτε νὰ κατανοοῦμε πρὶν νὰ καταδικάζωμε.

Πρέπει νὰ ξεύρωμε ν' ἀκούωμε τὸ παιδί καὶ νὰ μὴν τοῦ φερώμαστε σὰν σὲ μωρὸ πὸν οἱ φλυαρίες του δὲν ἔχουν σημασία. Τὸ παιδί πὸν δὲν ὀμιλεῖ ἔχει διαταραχθῆ στὸν ἐσωτερικὸ του κόσμον. Πιστεύοντας

στὴν ἐμπιστοσύνη πὸν τοῦ ἔχουν, θὰ καθησυχάση. Πρέπει νὰ ἐμπιστευώμαστε στὸ παιδί, νὰ τοῦ ἐπιτρέπωμε νὰ ζῆ σύμφωνα μὲ τὸ ρυθμὸ του, νὰ ἔχη τὴν γωνιά του. Τὸ παιδί δὲν θὰ ἔχη ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό του παρὰ ἂν αἰσθάνεται τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν ἄλλων, καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα τῶν γονέων του.

Ἡ ἀνάγκη ἀγάπης

Ἡ ἀνάγκη τρυφερότητος εἶναι ζωτικὴ γιὰ τὸ μικρὸ παιδί.

Ἡ τρυφερότης τῆς μητέρας ἢ τῆς ἀντικαταστατορίας της τοῦ εἶναι τὸ ἴδιο ἀπαραίτητη ὅσο καὶ ἡ τροφή. Κάθε χωρισμὸς πρέπει, ἂν εἶναι δυνατόν, ν' ἀναπληρώνεται μὲ αὔξηση τῆς στοργῆς ἐκ μέρους τοῦ περιβάλλοντος.

Ἄλλ' ἡ ἀγάπη τῶν γονέων δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἐγωιστικὴ. Πρέπει ν' ἀγαποῦν τὸ παιδί γι' αὐτὸ τὸ ἴδιο, ὄχι γιὰ τοὺς ἴδιους καὶ γιὰ τὶς χαρὲς πὸν τοὺς προσφέρει. Νὰ εἶναι φωτισμένη καὶ ὄχι τυφλὴ ἢ ἀγάπη τους.

Δὲν πρέπει νὰ τοῦ ζητᾶμε νὰ ἐνεργῆ ἢ νὰ συμπεριφέρεται γιὰ νὰ μᾶς εὐχαριστήσῃ, γιὰ νὰ μᾶς παρηγορήσῃ γιὰ τὶς ἐγνοίες μῆς ἢ γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὶς φιλοδοξίες μας: δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀγαπάμε γιὰ νὰ τὸ κάνωμε νὰ προσκολληθῆ σὲ μᾶς.

Πρέπει νὰ τὸ ἀγαπάμε συνηθίζοντάς το νὰ μὴ μᾶς χρειάζεται, ἐτοιμάζοντάς το γιὰ τὴν αὐτονομία καὶ τὴν ἐλευθερία. Θὰ μᾶς ἀγαπήσῃ τόσο καλύτερα, ὅσο θὰ εἶναι περισσότερο ἐλεύθερο σ' αὐτὴ τὴν ἀγάπη πὸν δὲν θὰ πρέπει νὰ τοῦ ἐπιβάλλεται σὰν καθήκον.

G. MAUCO

Διευθυντὴς τοῦ Παιδαγωγικοῦ Τμήματος
τοῦ Κέντρου Claude Bernard (Γαλλία)

